

TEHNOLOGIJA, INFORMATIKA I OBRAZOVANJE
ZA DRUŠTVO UČENJA I ZNANJA

6. Međunarodni Simpozijum, Tehnički fakultet Čačak, 3–5. jun 2011.

TECHNOLOGY, INFORMATICS AND EDUCATION
FOR LEARNING AND KNOWLEDGE SOCIETY

6th International Symposium, Technical Faculty Čačak, 3–5th June 2011.

UDK: 373.2/4-005.3

Stručni rad

STANDARDI KUKA - MILETIĆ PROGRAMA ZA PREDŠKOLSKI UZRAST

Miroslav Kuka¹, Milica Miletić²

Rezime: Opšti ciljevi predškolskog vaspitanja i obrazovanja determinisani su opšteprihvaćenim vrednostima svakog društva, ali i ličnim vrednosnim normama svakog od naroda ponaosob zasnovanog na specifičnostima njegove nacionalne, kulturne, istorijske tradicije i realnih ljudskih i infrastrukturnih potencijala. Kuka - Miletić program za rad sa predškolskom decom upravo akcentuje vrednosne norme našeg društva kao i njegove slabosti i programski nastoji da ih prevaziđe izgrađujući u ličnosti deteta progresivne socijalne vrednosne.

Gljučne reči: trendovi predškolskog obrazovanja, radni ciklus i organizovanje, ciljevi, zadaci i standardi programa Kuka-Miletić.

KUKA-MILETIC PROGRAM STANDARDS FOR PRE-SCHOOL AGE

Summary: General goals of pre-school upbringing and education are determined by generally accepted values of every society, and by personal value of norms of every nation individually that are based on specific characteristics of its national, cultural, historical tradition and real human and infrastructural resources. Kuka - Miletic program for working with pre-school children is the program that exactly emphasizes value norms of our society and its weaknesses, systematically longing to surpass and to improve them, building in personality of child progressive social values.

Key words: trends of pre-school education, active cycle and organizing, goals, tasks and standards of Kuka - Miletic program.

¹ Dr Miroslav Kuka, Pedagoški fakultet, Bitolj, Republika Makedonija,
E-mail: kuka-grosmeister@open.telekom.rs

² Milica Miletić, spec., Pedagoški fakultet, Bitolj, Republika Makedonija

1. METODA ORGANIZOVANJA RADNOG CIKLUSA PO KUKA-MILETIĆ PROGRAMU

Društvene pojave (uključujući vaspitanje) povezane su stohastički tj. sa izuzecima, jer su promenljivije od prirodnih pojava. Pedagoški zakoni su stoga samo više ili manje verovatni, tj. manifestuju se u određenom stepenu verovatnoće, zato što je kod njih uvek moguć određeni stepen odstupanja. Mi ćemo ovde izložiti algoritam postupanja vaspitača i prikazati univerzalni pristup (metod) artikulacije takmičarskih formi igara po Kuka-Miletić programu.

Preliminarne obaveze vaspitača: Na početku upoznavanja sa decom uzrasta od 4-7 godina (grupno podeljenih na uzraste od 4, 5 i 6-7 godina) vaspitač u vremenu od mesec dana, sprovodeći **slobodne aktivnosti dece**, posmatra, ispituje, vrednuje i beleži u upitnik (dole data forma) utiske o svakom detetu ponaosob. Ova metoda procene sprovodi se svake godine ne zavisno od rezultata prethodnih ispitivanja (uzrast 4 i 5 godina) i time komparativno korelira rezultat prethodnih sa aktuelnim podacima. Posle mesec dana, vaspitač popunjen upitnik od svoje strane sada popunjava odgovorima roditelja na ista pitanja. Iz ovih komparativnih podataka vaspitač definiše u kategoriji **realan** ili **manje realan** (u odnosu na procenu deteta) dobijeni tip roditelja: **prebrižan, strog, ambiciozan, prezaposlen, demokraci tip roditelja**. Posredstvom ovih kategorizacija vaspitač na kraju upitnika precizira oblik saradnje na liniji vaspitač-roditelj kao i konkretne sposobnosti, potencijale i očekivanja od deteta u realizaciji takmičarskih igara. Po našem programu popunjen upitnik na uzrastu 6-7 godina predstavlja obavezan dokument koji se dostavlja pedagoško-psihološkoj službi škole u koju se dete upisuje.

UPITNIK

Ime i prezime deteta: _____

Dan, mesec i godina rođenja: _____

Koliko ima dece u porodici: **starije:** _____ **mlađe:** _____

Da li je dete već pohađalo predškolsku ustanovu: **da** **ne**

Prema kojim aktivnostima pokazuje veći interes: **misaonim** ili **fizičkim**

Koliko dnevno provodite vremena u igri sa detetom: _____

Da li dete ima nekih hroničnih zdravstvenih problema: _____

Kako bi u par rečenica opisali svoje dete: _____

Na petostepenoj skali sudova (1 - 5) procenite u kojoj meri je dete:

	1	2	3	4	5
Stidljivo					
Preosetljivo					
Plasljivo					
Razdražljivo					
Tvrdoglavo					
Asocijalno					
Sebično					
Samostalno					

Na petostepenoj skali sudova (1 - 5) procenite u kojoj meri je dete:

	mного	prilično	malo	retko	nikako
Sklono da je u igri glavno (vođa)					
Povučeno					
Agresivno					
Poslušno					
Sklono plaču					
Sklono laganju					
Nervozno					
Ljubomorno					

Iz dobijenih podataka u upitniku preporuka je da oblik saradnje sa roditeljima ima sledeće karakteristike: _____

Iz dobijenih podataka u upitniku preporuka je da dete pretežno upražnjava **grupni** ili **individualni** oblik takmičenja. Unutar takmičenja od deteta se može očekivati: _____

Napomena: _____

Bitno je znati da svaki oblik dečije aktivnosti (misaone ili fizičke) može imati takmičarsku formu svoje artikulacije (brže, spretnije, preciznije, tačnije itd.) koja se za datu uzrasnu kategoriju mora adekvatno metodičko-didaktički oblikovati i voditi. U gradacijama takmičarskog postignuća dece, vaspitač treba da izbegava procene subjektivne prirode poput: lepo, ružno, kvalitetno, ne kvalitetno itd.

Opšte odredbe: Dečije igre iskazane u takmičarskoj formi možemo podeliti u tri grupe: **1.** igre kojima se izražava razvoj krupne i fine motorike, **2.** igre kojima se izražavaju perceptivne sposobnosti i **3.** igre kojima se izražava stepen intelektualnih sposobnosti. Vaspitač na godišnjem nivou sa mesečnim i nedeljnim artikulacijama treba da napravi plan i program realizacije misaonih i fizičkih takmičarskih igara po prethodno navedenim grupama. Urađen plan podrazumeva; **1.** zavisno od sadržaja, kategorisanje igre u neku od datih grupa (motorika, percepcija, intelekt), **2.** navođenje naziva i cilja igre kao i definisanja pravila takmičenja, **3.** dati svoju preporuku da li takmičarsku igru realizovati individualno ili grupno (timski). Preciziranje tipa realizacije takmičarske igre zavisi od kompleksnosti sadržaja igre, sposobnosti dece i infrastrukturnih mogućnosti predškolske ustanove, i **4.** gradirati nivoe postićuća dece unutar konkretne takmičarske igre s obzirom na ostvarene rezultate. Preporuka je da svaka od navedenih grupa ima isti broj zastupljenih takmičarskih igara. Na nivou nedelje trebalo bi realizovati (kroz različite sadržinske artikulacije) igre iz samo jedne od naznačenih razvojnih grupa. Jedna ista takmičarska igra može se ponavljati maksimalno dva puta na nivou nedelje (meseca) ili četiri puta na godišnjem nivou. Po ovoj vremenskoj raspodeli igre iz svake od razvojnih grupa imale bi na mesečnom nivou svoju podjednaku nedeljnu zastupljenost. Poslednji radni dan u nedelji (petak) su slobodne aktivnosti po izboru dece unutar ponuđenih sadržaja koje odredi vaspitač.

Naziv, cilj i pravila takmičarske igre: Na početku svake takmičarske igre vaspitač deci saopštava njen naziv. Pre početka svake takmičarske igre vaspitač je dužan da decu upozna sa pravilima igre i ciljem takmičenja. Svako od dece učesnika u takmičenju dužno je da vaspitaču pre početka takmičenja usmeno i jasno ponovi pravila i postavljen cilj igre. Ponavljanjem ovih pravila vaspitač naglašava da i u životu baš kao i u takmičenju postoje pravila koja se moraju naučiti i kojih se moramo pridržavati. U tom cilju vaspitač inicira ponavljanje nekih od usvojenih ili tek usvajanih pravila životnog ponašanja. Ta pravila treba da budu naše usvojene **navike** tj. načini vršenja određenih radnji, koje su se, ponavljanjem ili vežbanjem, učvrstile tako, da pri njihovom obavljanju nije potrebno razmišljati kako ih treba izvršiti. Za decu je još u ranom detinjstvu značajno da steknu **kulturno-higijenske, radne navike i navike ponašanja**.

Tip takmičenja: Deca se razlikuju prema individualnim sposobnostima (spretnost, brzina, tačnost, motivisanost, interesovanja itd.). Vaspitač je u ovakvim okolnostima prinuđen da obezbedi jednak pristup svoj deci, orijentišući se tada na neko zamišljeno dete prosečnih sposobnosti, ali uvažavajući svačiju individualnost. U takmičarski oblikovanim igrama, na primer u **individualnom takmičenju** bitno je suprotstavljati slične sposobnosti unutar dečijih potencijala. Fizički sposobno dete se takmiči protiv fizički sposobnog deteta, intelektualno nadareno dete protiv njemu srodnog itd. U **grupnom (timskom) takmičenju** vaspitač sam stvara grupe prema određenoj svrsi, tzv. **dirigovano oblikovanje grupa** gde su podjednako zastupljena deca sa različitim sposobnostima.

Mesto i uloga vaspitača u takmičarskoj igri: Vaspitač je taj koji organizuje, inicira, podstiče i pravi takmičarsku atmosferu zajedno sa onom decom koja čekaju da se takmiče. Samo takmičenje, kao forma učenja i ovladavanja određenim veštinama, etapno se realizuje prolaskom tekmičara kroz sve etape učenja:

motivacija i cilj - spremnost - prepreka - odgovor - pojačavanje - generalizacija

Gradacija postignuća i njihovo javno iznošenje: Cilj takmičenja je definisan njegovim pravila a ostvarenje postavljenog cilja podstaknuto vaspitačevom kvalifikacijom dečijeg postignuća u ostvarivanju postavljenog cilja. Svi takmičari (deca) moraju dobiti jasnu usmenu ocenu svog postignuća u takmičarskoj igri. Na kraju takmičenja razgovor inicira i vodi vaspitač, a svoje utiske prvo iznose pobednici pa potom ostali, opisujući; **1.** kako im se dopada takmičarska igra, **2.** da li bi u njoj nešto promenili, **3.** šta je potrebno da bi se ostvario dobar rezultat (pobednici navode kako su pobedili), **4.** ističu se pojedinci koji nisu pobedili ali su se vidno angažovali i trudili (vaspitač posle dečije analize, imenuje i pohvaljuje onu decu koja nisu isticana u ovom razgovoru, podstičući na taj način njihovo angažovanje u sledećim takmičenjima itd. Svaka vaspitačeva ocena dečijeg postignuća u takmičarskoj igri mora biti afirmistički i stimulativno orijentisana ne zavisno od nivoa dostignutosti postavljenog cilja. Postavljeni cilj, pomoću vaspitača, svako dete ostvaruje, i to je primarni smisao takmičenja. I ona deca koji urade sporije, nepreciznije itd., a ostvare postavljeni cilj, dobijaju afirmističku kvalifikaciju svog postignuća.

2. CILJEVI, ZADACI I STANDARDI KUKA – MILETIĆ PROGRAMA

Cilj našeg programa nema bitnijih razlike od ciljeva bilo kog drugog predškolskog koncepta. Mi se razlikujemo samo u načinima postizanja afirmativno postavljenih ciljeva. Naš cilj je programski koncipiran tako da implicira optimalan razvoj svih dečijih mogućnosti s obzirom na njegove potencijale. U izgradnji ličnosti nama su prioriteti

karakter i stav tj. Potreba da dete izgradi svoje lično viđenje sveta i da se blagovremeno osamostali u zaključivanju. Takmičarskom formom igre (misaone ili fizičke) razvijaju se na fizičkom, moralnom i psihičkom planu one osobine i sposobnosti koje su korelati prethodno iznetih potencijala ka kojima u izgrađivanju ličnosti deteta težimo. Ono što takmičarskom formom igre kao moguće potencijale možemo inicirati ili izgraditi je sledeće: Na **fizičkom planu** razvijamo spretnost, hitrost, usklađenost, neomuskularnu elastičnost, ravnotežu, prostorno-vremensku orijentaciju, aerobnu i anaerobnu otpornost. Na **moralnom planu** izgrađujemo istrajnost, samokontrolu, konativni (voljni) n emi, duh takmičarstva i nepobedivosti. Takođe obezbeđujemo dobar karakter i nenasilan stav učivši kroz pravila igre pristojnosti, poslušnosti, integritetu, uvažavanju drugih, hrabrosti. Kao odgovor na situaciju nemogućnosti (postojanje onih koji su bolji, brži, spretniji itd.) iste učimo prisebnosti, ne agresivnosti, uvažaljanju drugih, kako dece unutar i izvan grupe tako i roditelja, vaspitača itd. Na **psihičkom planu** smanjujemo psihičke tenzije n emir dnevnog i takmičarskog stresa. Takođe, obezbeđujemo razumevanje ličnog stanja (mogućnosti i sposobnosti) i postojanosti onih koji su više ili manje slični nama.

Takođe nam je bitno da kod deteta što pre iniciramo razvoj i nekih složenijih sposobnosti kao što su **samokontrola, samoproveravanje, osamostaljivanje u učenju, kooperativnost, tolerantnost**, itd. U tom cilju zadatak nam je da stvorimo uslove, gde će svako dete pronalaziti sebi odgovarajući put do cilja, izgrađivati svoju tehniku učenja (takmičenja), i biti na ispravnom putu ličnog samorazvijanja. Pri planiranju, izvođenju i realizaciji svih navedenih ciljeva i zadataka vaspitač na osnovu svojih posmatranja treba da nađe optimalan odnos u interakciji unapred isplaniranog i dečijeg slobodnog biranja, odlučivanja i zaključivanja. Sve prethodno izneto ostvaruje se posredstvom predškolskih obrazovno-vaspitnih programa artikuliranih posredstvom vaspitača u predškolskim ustanovama. U tom smislu **Kuka-Miletić program, ističući značaj ekonomičnosti i racionalizacije obrazovno-vaspitnog procesa u predškolskim ustanovama a s obzirom na stanje našeg aktuelnog socijalnog trenutka, nema posebne zahteve za standardizacijom unutar artikulacije imenovanog programa; niti u okviru postojeće infrastrukture predškolskih ustanova, niti u naknadnom stručnom usavršavanju vaspitačkog kadra**. Dakle, mi ne zahtevamo poput Montesori programa posebne standardizacije prostora, opreme, igrovnog materijala (za praktični život, matematiku, razvoj govora, muzičku kulturu, igre uloga, kultivisanje pokreta, itd.), standardizaciju literature u kabinetu vaspitača, njihovo naknadno stručno usavršavanje, itd. (Pešić, Marković, 2006/67-81). Mi dajemo rešenje kako iz postojećih mogućnosti, programski i metodički artikulirati jednu takmičarski koncipiranu igru (misaonog ili fizičkog karaktera) posredstvom koje bi najadekvatnije ostvarivali razvoj deteta ka postavljenim ciljevima i zadacima.

3. LITERATURA

- [1] Van der Gaag, From Child Development to Human Development, U: Young, M. (Ed): From Early Child Development to Human Development, Investing in our child future, Washinton, D.C. 2002.
- [2] Doryan, Gautam, Foege, The Political Change: Commitment and Cooperation. U: Young, M. (ED): From Early Child Development to Human Development. Investing in our child future. The World Bank, Washinton, D.C. 2002.
- [3] Kuka M., Opšta pedagogija i pedagoška psihologija, Autorskoizdanje, Beograd, 2004.

-
- [4] Kuka M., Metodologija pedagoških istraživanja, e-publikacija, *www.kuka-grosmeister.com*, Beograd, 2008.
 - [5] Kuka M., Deskripcija unutrašnje motivisanih ponašanja, Autorskoizdanje, Beograd, 2006.
 - [6] Kuka M., Miletić M., Kuka-Miletić program za rad sa predškolskom decom, e - publikacija, www.kuka-grosmeister.com, Beograd, 2010.
 - [7] Kuka M., Miletić M., „Metodička artikulacija Kuka-Miletić programa za rad sa predškolskom decom“, VII SIMPOZIJUM „VASPITAČ U XXI VEKU“ (Sokobanja, 25 - 26.3.2011 god.).
 - [8] Kuka M., Miletić M., „Kuka-Miletić programa za rad sa predškolskom decom, artikulacija dečije igre u formi takmičenja“, IV STRUČNO NAUČNA KONFERENCIJA VASPITNO-OBRAZOVNI I SPORTSKI HORIZONTI (Subotica, 13 - 14.5.2011 god.).
 - [9] Kuka M., Živković V., Redefinisanost strukture obrazovnog sistema Republike Srbije, Visoka škola strukovnih vaspitačkih studija u Aleksincu, Aleksinac, 2009.
 - [10] Kuka M., Živković V., Upoznajte i proverite razvojne i intelektualne sposobnosti svoga deteta, Autorskoizdanje, Beograd, 2009.